

A l'esquerra, imatge de la portada de *Mirada*, el darrer llibre d'Ada Castells. A la dreta, i de dalt a baix, Ada Castells, Enric Casasses, autor del poemari *Canaris fosforescents*, i Albert Mestres, el primer escriptor català que va parlar, en un article al diari *Avui*, de literatura *kiut*.

La 'Biblioteca **Kiut**': sobre catarsis i agonies

El segell de literatura 'kiut', que acaba d'engegar Bernat Puigtobella, director literari d'Empúries i autor de 'Síndrome d'Estocolm', és una de les novetats editorials més cridaneres de la temporada.

La paraula *kiut* ha començat a circular recentment pels cercles de la literatura catalana per iniciativa de l'escriptor i editor Bernat Puigtobella, que, a partir de títols ja publicats per l'Editorial Empúries, del Grup 62, com és el cas d'obres de Miquel Bauçà, Xavier Moret, Josep Maria Fonalleras o Vicenç Pagès, o bé d'autors primerencs com Carles Miró (*La germana gran*), Àngel de Vega (*Rocs*) o Ada Castells (*Mirada*), ha bastit el que es coneix com a "Biblioteca Kiut". Aquest terme també inclou obres de poesia, com *Canaris fosforescents* d'Enric Casasses, i, fins i tot, de teatre: *Fum, fum, fum* de Jordi Sànchez, guionista i protagonista de la sèrie de TV3 *Plats bruts*, una versió moderna d'*Els*

pastorets, segons afirma Puigtobella. Però va ser l'escriptor Albert Mestres, inclòs també a la biblioteca amb un poemari titulat *Tres*, el primer a emprar la paraula *kiut* en un article publicat al diari *Avui*, "Guia del català perplex" (30/1/01), força indicatiu del significat del concepte i de quina manera aquest pot arribar a assenyalar una realitat. Ara bé, amb quina intenció es crea la "Biblioteca Kiut"?

Els catalans, diuen, semblen educats en la cultura de la queixa. Diuen, també, que sempre estem parlant de múltiples agonies: que si la mort de la llengua, que si la nació és cada vegada més un concepte buit que no pas una realitat plena... Doncs bé, ara arriba la "Biblioteca Kiut" per ajudar-nos a riure'ns

de totes aquestes agonies –i de les que se'ns puguin ocórrer d'ara endavant– i copsar l'estat d'ànim del país. És a dir, el *kiut*, tal com diuen els responsables de l'invent, pretén ser la veu comicoagònica del present –apuntant-ne els símptomes–, tot fonent en una sola línia dues grans tradicions de la literatura catalana: la humorística, que va de Rusinol a Calders, i l'agònica, que abastaria de Víctor Català fins a Mercè Rodoreda.

La paraula *kiut* és la transliteració de la veu anglesa *cute* que vol dir alguna cosa semblant a “candor” o “condescendència”. El candor té una vessant amable, però la condescendència, la bonhomia, gairebé sempre tenen un punt que gira entre la ironia i la mala llet. Amb això es vol remarcar que una obra *kiut* no ha de ser per força una obra amable. La biblioteca, però, no té cap voluntat de convertir-se en una etiqueta que es vagi posant als autors, sinó que vol ser un lloc on les obres (els llibres) expliquin què és el *kiut* (el concepte) i obrir rutes contra l'extinció –una mena de catarsi plena d'aventures i desaventures–, a partir de les agonies de tota mena, tant si són personals com col·lectives.

La veu del personatge. La literatura que es vol reunir en aquesta biblioteca parteix de dos principis que la defineixen. El primer és que vol acostar la novel·la a la falla. I el segon és que resulta més important la premissa que no pas l'argument o la trama. El que resulta important és el plantejament insòlit, la desproporció de la premissa de la qual es parteix i veure cap a on ens porta, a quina reflexió ens aboca. Per tant, estariem davant d'una literatura que tracta d'evitar qualsevol vestigi de psicologisme i que tampoc no té cap interès especial a mostrar les interioritats dels personatges. En canvi, el que interessa és fer notar la veu del personatge.

Crida l'atenció que una obra de no ficció com *Verbàlia* de Màrius Serra figure a la Biblioteca. El joc de paraules té un vessant lúdic –per tant, contagiós i catàrtic contra la remor de la mort de la llengua–, però també hi ha una pa-

UNIVERSITAT JAUME I ANYS 1991 ♦ 2001

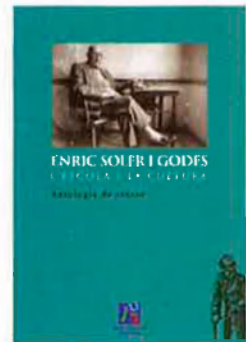
3.300 PTA

3.000 PTA

4.600 PTA

2.900 PTA

2.200 PTA

2.500 PTA

Publicacions de la Universitat Jaume I

<http://sic.uji.es/publ> publicacions@uji.es Tel.: +34 (9) 64 728 819

A la dreta, l'editor i escriptor Bernat Puigtobella (Terrassa, 1968), creador del segell *kiut*, que va llançar al mercat editorial el Grup Edicions 62-Empúries. Damunt d'aquestes ratlles, portada de *Síndrome d'Estocolm*, de Puigtobella.

Tot esperant Estocolm

Bernat Puigtobella, *Síndrome d'Estocolm*, vinyetes de David Ayén. Col·lecció "El Balanc", 395. Edicions 62, Barcelona, 2001. 194 pàgs. 1700 ptes.

Com reaccionaria el Parlament de Catalunya si concedien el premi Nobel de literatura no a un poeta sinó a una escriptora d'auques mallorquina que viu i treballa al País Valencià? Com ho encaixaria Zaplana? I El Palau de la Zarzuela? I els mateixos escriptors catalans? A *Síndrome d'Estocolm*, Bernat Puigtobella demostra que el Nobel per a gran part del món cultural català és més que un premi, potser una missió.

"...les ressenyes, en este país, per més encomiàstiques que siguen, s'assemblen més al certificat de defunció d'un llibre que no a una carta de presentació". Aquestes són les paraules que adreça Clara Sobirós a la seua agent literària, contractada expressament després d'haver obtingut el premi Nobel de literatura de l'any 2001. Així doncs, esperem que aquesta ressenya no siga cap certificat de defunció i sí la presentació d'un llibre políticament incorrecte escrit amb grans dosis d'ironia.

Després de saber que el Nobel recau en Clara Sobirós, una escriptora mallorquina establerta al País Valencià, aquesta es veu desbordada pels mitjans de comunicació, pels partits polítics que intenten traure un benefici electoral de la concessió del guardó i per una germana bessona desequilibrada psicològicament que decideix suplantar-la públicament en tot l'afer del Nobel. Per si això fóra poc, aprofitant el rebombori del premi, Jordi Pujol convoca reeleccions anticipades.

Els enrenous que causa la germana de la premiada porten a la llum tot allò que s'amaga darrere el món menys agradable de la literatura: conjures, amenaces, eufemismes, influències...

A partir de la utilització del gènere de l'auca, Bernat Puigtobella caricaturitza tota la societat polícoliterària dels Països Catalans, posant a l'abast del lector els tripijocs dels agents literaris, les polítiques de traducció i el poder dels premis literaris en la formació i desenvolupament de la literatura catalana. El lector ha de suposar que Bernat Puigtobella, com a editor que és, n'ha de saber molt, de tot aquest món supraliterari, i per tant naix el dubte: caricatura o realitat? **Iban L. Llop**

tologia —una agonia, doncs—, que deriva de l'enginy verbal i del joc pel joc: la ludopatia. No és per res que Màrius Serra té com a divisa el poemari de Carles Riba *Del joc i del foc*. Fins a on podem jugar sense cremar-nos o pagar la pena cremar-nos tot jugant? Catarsi humorística i sentit agònic no foren aleshores les dues cares d'una mateixa moneda?

Autors i títols 'kiut'. En els punts de guia de lectura que figuren en els llibres de la biblioteca el lector hi trobarà una relació completa d'autors i obres *kiut*. Aquí n'apuntem uns quants sense cap ànim de ser exhaustius. El que sí que es pot anunciar és que tots els autors i títols que es fan constar en els punts de guia estaran a disposició dels lectors per a la diada de Sant Jordi amb l'excepció d'*El cel a trossos* de Salvador Company.

Entre els autors consagrats de la llista hi trobem noms com Màrius Serra (*Verbàlia*), Miquel Bauçà (*El carrer Marsala*, que ocupa de manera simbòlica la presidència de la biblioteca i a qui ha estat concedit el número zero de la col·lecció), Josep Maria Fonalleras (amb *Botxenski i companyia* i la recent *August i Gustau*, Premi Octavi Pellissa 2000, de la qual caldrà parlar-ne ben aviat). També hi són Biel Mesquida amb *T'estim a tu*, un retaule de la Mallorca contemporània, que va ser presentada en societat fa un parell de setmanes; Xavier Moret, amb *Qui paga mana*, que ja va per la cinquena edició; Vicenç Pagès, amb la celebrada *Carta a la reina d'Anglaterra*, o Pep Coll amb *La mula vella*, un altre clàssic que data del 1989.

Entre els autors novells la biblioteca inclou l'Ada Castells (*El dit de l'àngel* i la més recent *Mirada*), Josep Ramon Roig (*Malbé*) i Lluís Villarrasa (*L'home de Dover*). Sense oblidar els llibres d'Eva Piquer (*Alícia al país de la televisió*), i d'Òscar Pàmies (*72 illes*) i els ja esmentats Carles Miró (Premi Documenta 2000 amb *La germana gran*), o l'Àngel de Vega (Premi Just Manuel Casero 2000 amb *Rocs*).

Marc Soler